Legyező - Jelenetek Don Quijote történetéből

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	4160
Készítés ideje:	1724 - 1730
Készítés helye:	Németalföld (feltehetően)
Anyag:	elefántcsont; lakk; tempera
Technika:	festett
Méretek:	magasság: 22 cm szélesség: 38 cm

Harminc darab felfelé szélesedő, temperával festett és lakkozott elefántcsont lap. A lapokat fölül selyemszalag, alul ékköves rézszegecs fogja össze.
A távol-keleti lakkfestést utánzó – korábban *Vernis Martin* típusnak nevezett – legyező mindkét oldala igényesen megfestett, színezése kissé komor, a barna alapon arany, illetve kék és zöld színárnyalatok dominálnak. Mindkét oldal tagolása egyforma: három-három egymásba csúsztatott, széles keretű, belül karéjos szélű kartusban három-három jelenet. A keretet apró, keleties ízlésű virág- és rácsminta díszíti. A kartusok metszéspontjainál szabadon maradt felületeket apró, tengerparti jeleneteket ábrázoló képek töltik ki. Alul széles körív alatt virágmintás alapon négy-négy különféle mezőben chinoiserie jelenetek. Az előoldalon Miguel de Cervantes: *Az elmés, nemes Don Quijote de la Mancha* című regényéből vett epizódok láthatók: középen Sancho Panza indulása Barataria szigetére (II, 44.), balra Don Quijote találkozása egy szép vadászhölggyel (II, 30.), jobbra Micomicon hamis hercegnője (I, 29.). Mindhárom kép Charles-Antoine Coypel kompozícióit követi. Az eredeti festmények a párizsi Manufacture Royale des Gobelins számára, falkárpitok leszövéséhez készültek. Coypel 1716–1731 között huszonnyolc Don Quijote-epizódot ábrázoló képet festett, és ezek alapján szőtték a XVIII. század egyik legnépszerűbb kárpitsorozatát.

A festmények születésével egy időben metszeteken is megjelentek ezek a kompozíciók: a legyező jeleneteinek közvetlen előképéül Pierre Louis Surugue (1710–1772) 1723-1724-ben Párizsban kiadott rézmetszetei szolgáltak. A figurák és a szituációk finomkodó, kissé komikus megfogalmazása távol esik a regény hangulatától. Coypel, mint a királyi udvar festője – a hivatalos címet ugyan csak 1747-ben nyerte el –, annak a megrendelői ízlésnek kívánt megfelelni, amely Don Quijote alakjában nem a konok, harcias lovagot, hanem a nevetséges spanyolt és a gáláns események hősét látta. Ebben az átértelmezésben jelenik meg legyeződekorációként is. A hátoldal három, keleti tengeri kikötőt ábrázoló képe nem azonosított. Kompozicionális és festői értéke semmivel sem kisebb az előoldalénál. Az alább hivatkozott múlt századi kiállítási tárgymutató meghatározta a legyező témáját, azonban az elkövetkező évtizedekben ez olyannyira feledésbe merült, hogy legközelebb felcserélt elő- és hátoldallal került kiállításra, fő nézetnek tartva a tengeri tájképes oldalt, és alárendelt hátoldalnak a történelmi jelenetként értelmezett előoldalt.

Irodalom

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 77. (Maros Donka Szilvia)
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 58. (Dr. Horváth Hilda, Maros Donka Szilvia)
- Maros Donka Szilvia: *Bájos semmiségek. Az Iparművészeti Múzeum legyezőgyűjteménye (1700-1920)*. Balassi Kiadó - Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2002. - Nr. 6.
- szerző: Dr. Horváth Hilda: *Iparművészeti kincsek Magyarországon*. Athenaeum Kiadó, Budapest, 2000. - Nr. 15
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/113.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 6.202. (Maros Donka Szilvia)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 238.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum